

EEN HELDENSTRIJD

of

DE KAPITEIN DER BOSCHGEUZEN

TWEEDE DEEL

NEGENTIENDE HOOFDSTUK

Weer Blommaert

Lysbeth Lodens was naar Ronse geweest en keerde door het woud van Ronse naar de woning van haar nicht Godelieve terug. Als zij boodschappen te verrichten had, begaf ze zich altijd naar Ronse en nooit naar Oudenaarde, in welke stad ze nog niet geweest was sedert de roerige dagen, die haar verlossing brachten.

't Was nu Oktober, de gure maand van regen en storm, maar niet gaarne zou Lysbeth het bosch voor een stad verwisseld hebben.

Ze had zoo gehoopt dat haar krankenleger een sterfbed zou geworden zijn, maar de krachten waren teruggekeerd, ofschoon haar gelaat bleek bleef en de oogen hun vroegeren glans misten.

Een zware last drukte op Lysbeth... Ze kon niet vergeten, dat ze twee weken in het huis van den krijgsman had doorgebracht! Jaren waren sinds dien gruwelijken dag harer ontvoering verlopen, maar vermochten niet de wonde te heelen. En toen een week geleden een jonge, hupsche Boschgeus haar ten huwelijk vroeg, had ze hem afgewezen.

Lysbeth liep nu peinzend langs een sombere dreef. De gele

bladeren ritselden, de doorweekte grond was glibberig, doode takjes kraakten onder haar voeten.

Eensklaps schrok het meisje. Een krijgsman kwam op haar af. Een leeren buis omsloot nauw zijn slank lichaam, kaplaarzen reikten hem tot aan de knieën. Op het hoofd droeg hij een slappen hoed met een roode pluim versierd.

Lysbeth ontstelde. Was dat haar oom Blommaert?

Onmogelijk, die soldaat kon nog geen twintig jaar tellen, en toch hetzelfde wezen, dezelfde oogen, ja dezelfde gang!

Tegenwoordig was het stil in 't woud, want de Boschgeuzen woonden veel verder, bijna aan de grens van Henegouwen, maar de komst van dien krijgsman scheen Lysbeth een onheilspellend voorteecken toe.

De jongeling bleef staan en groette beleefd.

Nog meer ontstelde het meisje. Nu hoorde ze ook Blommaerts stem.

— Jonkvrouw, kunt ge mij zeggen waar de Geuzen verblijven? vroeg de soldaat.

Lysbeth staarde hem strak aan, en terwijl ze van ontroering beefde, riep ze:

— Pauwelken! O, ik vergis mij niet... gij zijt Pauwelken!

— Kent ge mij? vroeg de jongeling, ten hoogste verbaasd.

— Ik ben Lysbeth Lodens...

— Lysbeth... Lysbeth Lodens, die bij ons woonde... stamelde Blommaerts zoon... Eenige oogenblikken kon hij niet spreken. Dan viel hij snikkend zijn nicht om den hals... Ik weet alles, zei hij onstuimig, moeder en vader zijn dood... uw ouders ook.

— Oom Blommaert is niet dood! antwoordde Lysbeth. Hij is gevlucht...

— Maar verbrandde levend in een hoeve, Lysbeth, en ik was bij zijn vijanden. Doch men heeft mij misleid, men heeft mij in kloosters verborgen en opgevoed, liegend dat mijn ouders door de Geuzen vermoord waren... en ik trad in den krijgsdienst, om hen te wreken... en, ik streed tegen mijn eigen vader!

Weenend vertelde hij welk drama zich te Oostwinkel bij Eecloo had afgespeeld.

— Bij 't lijk van mijn vader heb ik gezworen tot mijn dood toe een trouwe Geus te zijn.

— De strijd baat ons niet meer, Pauwelken, hernam het meisje. De Geuzen zijn verslagen. Titelmans zoekt weer nieuwe slachtoffers en Vlamingen helpen hem. Pieter De Wilde, de behanger, die in Oudenaarde gebleven was, om naar een meisje te zoeken, dat hij beminde, werd gegrepen, evenals een andere Geus, Andries De Clercq, en beiden moesten de hevigste folteringën verduren.

Andries werd levend verbrand. Pieter bezweek aan zijn wonden, maar zijn lijk werd met de beenen aan de galg gehangen. En zoo gaat het voort te Oudenaarde... Nog vele vrienden verbeiden in den kerker hun lot, nog veel bloed zal er stroomen.

Ik woon diep in het bosch en ben er veilig...

— De strijd is niet gedaan, Lysbeth... hier misschien voorloopig maar in 't Noorden ontbrandt hij pas. En God heeft mijn eed gehoord, ik zal Geus zijn... Waar kan ik mijn broederen vinden?

— In 't diepste van het woud. Als wilde dieren worden ze opgejaagd en met vrouw en kinderen zwerven ze rond...

— Ik sluit mij bij hen aan...

— Kom nu met mij mede...

— Neen, Lysbeth, eerst wil ik den Geus trouw zweren... eerst wil ik met hem een verbond sluiten...

— Morgen dan Pauwelken!

— Neen, heden nog, mijn harte drijft me om bij hen te zijn... Moeten ze niet weten hoe hun hoofdman gestorven is?

— Morgen, Pauwelken... Wenscht gij het graf uwer moeder niet te bezoeken?

— Het graf van moeder! Breng mij er heen, Lysbeth... ha! moeders graf!

Langs eenzame paden, waar de gevallen bladeren onder de voeten ritselden, trokken deze kinderen van martelaren voort; vereenigd waren ze door familiebanden ja, maar ook door 't lijden... weezen... te vroeg... weezen door 't geweld van Spanje en de Inkwisitie!

Eensklaps sprong een vrouw uit 't struikgewas, schoot door de dreef, snel als een hinde en verdween weer tusschen de heesters.

— Wie was dat? riep Pauwelken verbaasd.

— Een arme zinnelooze... Geertje heet ze... Hebt gij van

Antoon Ravels hooren spreken ? vroeg Lysbeth... en 't kostte haar moeite dien naam over de lippen te krijgen.

— Ravels... ja de schurk... men sprak mij over hem in de stad... gisteren toen ik inlichtingen won over mijn ouders.

— Welnu, die vrouw is een zijner slachtoffers, hernam Lysbeth... Vraag me niets meer Pauwelken... 't is te pijnlijk voor mij.

— Arme nichte ! murmelde de jongeling. Zwiggend stapten ze voort door 't eenzame woud...

Eindelijk bleef Lysbeth staan, en terwijl tranen heur langs de wangen biggelden, wees ze ten gronde en zei :

— Daar ligt uw moeder... hier de mijne !

— Pauwelken sprak geen enkel woord... Eerst wilde hij neerknielen, maar hij rechte zich weer...

Lysbeth nam zijn hand...

— Arme moeie Agnes, zei ze zacht... O ! Pauwelken, eens waren we gelukkig... Herinnert ge u dien tijd nog ?

De jongeling knikte...

Maar zijn oog bleef droog... zijn gelaat onbewegelijk... zijn blik strak...

Dan boog hij zich neer en kuste den grond, waarin de assche zijner moeder rustte.

— Laat ons gaan, Lysbeth, sprak hij.

En wat verder, hernam hij :

— De graven zijn verwaarloosd... hebben de Geuzen zoo weinig eerbied voor de gade en de zuster van hun hoofdman ?

— Eerbied, Pauwelken ? O ! beschuldig de Geuzen niet van ondankbaarheid ! Maar die graven moeten zoo blijven... want de vijanden zijn harteloos... Pauwelken, gij kent de dienaren der Inkwisitie niet...

— Meent ge, dat 't gebeente uwer moeder en mijner moeder ongestoord rusten zou, als de tyrannen uit de stad wisten wier graven daar liggen ? Uw moeder en de mijne zijn zonder biecht gestorven... zij behooren op 't galgevel !

— Gruwelijk ! kreet de jongeling. O ! wat heeft men mij misleid... !

— De blinddoek zal u geheel afgerukt worden... ge zult helder zien. Kom, laten we naar nichte Godelieve gaan !

— Neen, Lysbeth, ik begeef mij tot de bannelingen... voortaan mijn broederen...

— Morgen, Pauwelken...

— Weerhoud me niet, nichte... heden nog wil ik met hen een verbond van trouwe sluiten... heden zeg ik u... Eer heb ik geen ruste !

En de jongeling liet zich niet overhalen... hij scheidde van Lysbeth... en trok dieper 't woud in...

Lang dwaalde hij rond zonder een mensch te ontmoeten... 't Werd duister, de nacht naderde... Maar Pauwelken Blommaert begeerde niet te rusten.

Ontroerd ging hij verder langs sombere dreven... verlaten hutjes... heuvel af, heuvel op.

En zijn gedachten vertoefden bij de verbrande hoeve in 't Meetjesland !

Plotseling rees een gedaante voor hem op... en een paar oogen gloeiden als kolen vuurs... en een doffe stem kreet :

— Een vreemdeling... O ! mocht het een Spanjool zijn !... Ik wil niet langer werkeloos blijven... bloed... bloed... bloed van papen en Spanjaarden !

— Ik ben een Geus, antwoordde Pauwelken kalm, maar duidelijk...

— Die stem ! hernam de ander. God in den hoogen Hemel... kapitein Blommaert, zijt gij het ?

Andere mannen traden te voorschijn en zij herhaalden den naam van Blommaert...

— Broederen, sprak Pauwelken... ik ben niet uw kapitein, maar toch een Blommaert... ik ben de zoon van uw overste...

— Pauwelken ? riep iemand...

— Ja...

— Ik weet hoe gij uw ouders ontroofd werdt... Uw vader is niet meer bij ons.

— Vader is dood, hernam de jongeling op doffen toon.

— Kapitein Blommaert is dood ! klonk het van mond tot mond.

— Ha ! door Spanje's huurlingen omgebracht ! schreeuwde hij, die Pauwelken voor een vijand had gehouden.

't Was Mathijs Deschepper.

— Door Spanje's vervloekte roovers vermoord... herhaalde hij... De rekening wordt steeds langer... wrake, mannen, wrake !

— Neen niet omgebracht, maar gestorven als een held, viel Pauwelken in.

En ontroerd vertelde hij Blommaerts einde in de verlater hoeve bij Eecloo.

— O! broeders... toen ik zijn doodskreet hoorde... ging mij een rilling door de leden. Het klonk zoo fier uit die vlammen... het « Leve de Geus! » Op dien stond reeds gevoelde ik, dat ik de Geuzen niet zou kunnen haten... Maar! wat vernam ik later... bij de dooden was mijn vader!

— En weet gij wie de anderen waren? vroeg een der Geuzen.

— Een naam hoorde ik nog... 't was een monnik, die hem noemde...

— Een monnik? kreet Deschepper. Dat moet die duivel Antonius geweest zijn.

— Ja, zoo heette hij... Hij was de spion der Spanjaarden... hij had Blommaert en de zijnen bij hun vlucht bespied en hun laten najagen... maar ik sloeg hem neer.

— Is hij dood? vroeg Mathijs.

— Ja... 't was de eerste mensch, dien ik neervelde... en ik heb er geen spijt van.

— Spijt? herhaalde Deschepper. Geef mij de hand... zoon van den kapitein... gij handeldet kloek...

— Maar, Matthijs, laat Pauwelken uitspreken, viel een ander in... Hij had nog een naam vernomen.

— Ja, antwoordde de jongeling... de pater noemde hem den rooden krijgsman.

— De roode krijgsman! herhaalden allen verbaasd en ontroerd.

— Maar het was een vrouw... vervolgde Pauwelken... En de pater noemde haar echten naam ook... Veerle Deschepper... kan dat zijn... vergis ik mij niet?

Deschepper greep Pauwelken bij de borst en woest riep hij:

— Veerle Deschepper... hebt gij goed gehoord...?

— Ja...

— Veerle! huilde de Geus... De roode krijgsman was Veerle... mijn dochter... mijn kind! Ha! nu wordt mij veel duidelijk... haar afwezigheid... haar geheimzinnig heengaan en plotseling terugkeeren... De roode krijgsman was Veerle... mijn kind... en Veerle is dood... dood... dood!

Wanhopig klonk zijn gejammer door het woud.

En een echo herhaalde:

— Veerle... Veerle... dood... dood!

— O, ze heeft mij vermaand, toen ik mijn wrake koelde... ze sprak mij van Gods straf... en ik riep Gods straf over mijn hoofd... en nu ben ik gestraft... Veerle is dood... Veerle lief... En ik heb haar van lafheid beticht... haar weggestooten toen ze mij weerhield... en zij was dapperder dan ik... zij streed, ik moordde... Veerle, mijn kind... Veerle... en gij verbranddet in die hoeve... Veerle, mijn geliefde dochter... O! Spanjool, Spanjool... moet ik ook weer Veerle wreken... ik kan haar niet wreken... zij wilde geen wrake... en ik geef den strijd op... ik ben 't moe... ik ben zat van leven... Veerle, Veerle!

En Deschepper wierp zich ten gronde, en hij rukte zich de haren uit 't hoofd... en sloeg wild met de armen... trap-pelde met de voeten... niet uit woede nu, maar uit droefheid.

Al zijn gezellen stonden als verdwaasd hem aan te staren.

Het nieuws was zoo geweldig... het overblufte hen... de roode krijgsman was Veerle... en Veerle was dood... en Blommaert ook... en nog andere broederen...

En de Geuzen waren verpletterd door deze gruwelijke tijding... en ze gevoelden zich ontmoedigd!

— Wat baatte hun de strijd?

Spanje was 't sterkst... Spanje zegevierde... Maar bij geen dier bannelingen kwam de gedachte op, zich voor den vijand te vernederen, zijn genade af te smeeken...

Ze starden naar den dood als een uitkomst in hun ellendig bestaan... een leven gelijk wilde dieren... een voortdurend opgejaagd worden...

Eén jonkman scheen nog moedig te zijn...

Hij trad op den rampzaligen vader toe en vatte hem bij de hand.

— Sta op, Mathijs, zei hij vriendelijk, de slag die u treft is zwaar... maar voor alle wonden is er balsem.

— Laat mij hijgen! huilde de Geus, of sla mij dood... ik ben een ellendeling... Maar ze hebben mij zoo gemaakt! Waarom lieten ze mij en mijn huisgezin niet met vrede? Wat misdeden wij? We zwoegden voor ons brood... en we waren gelukkig! Waarom moesten ze mijn arme vrouwe afmaken

met hun helsche werktuigen! Ha! ze hebben van mij een wild beest gemaakt!... sla het wilde beest nu maar dood... toe, verpletter me den kop... het beest is zijn kracht kwijt... sla het dood!

— Mathijs, ge zijt een mensch, ge moogt zoo niet spreken, hernam de jonkman. 's Heeren hand drukt zwaar op ons... maar hoe donker 't ook is, nog kan er redding dagen... Deschepper, gij waart uw broederen vreemd geworden... gij streedt niet, gij zocht wrake en de Heere zegt: « Mij is de wrake! »

Mathijs... de Heere heeft u geslagen... o! mochtet gij tot inkeer komen... mochtet gij berouwvol uw schuld belijden... De Heere zal den nooddruftige redden die daar roept, mitsgaders den ellendige, en die geen helper heeft... Mathijs, ik ben in de plaats van uw zoon getreden... ik vervul Hermans werk, en gelijk Herman was, zoo wil ik ook uw zoon zijn. Sta dan op, mijn vader, verhard u niet, maar laat u leiden... Laat ons samen tot den Heere roepen... Hij is onze toevlucht... Hij let op ons geschrei Mathijs, mijn vader, sta op...

En Deschepper liet zich opheffen als een kind...

— Veerle, mijn dochter, Veerle... zei hij dof...

En dan weer luider, schreeuwend, gillend, klagend, klonk het door 't verlaten bosch!

— Mijn Veerle... mijn Veerle-lief!

En de echo herhaalde dien zoeten naam en menige verharde Geus veegde een traan weg bij de gedachte aan het edel meisje, dat zoo dapper den strijd hielp voeren...

Pauwelken snikte...

Hij drukte den prediker de hand en zei:

— En in 't klooster noemde men u allen goddeloozen, godslasteraars, vuige kerels! God! hoe heeft men mij bedrogen... Maar mannen, mag ik uw aller broeder zijn en met u medestrijden...

— Vrienden, zei een Geus nu, we waren ontmoedigd... maar die zwakheid mag slechts een stonde duren... Neen, de strijd is niet uit... we hebben een Blommaert terug!

En dreunend klonk het door 't woud:

— Heil Blommaert!

Deschepper stond stil...

— Welnu... 't zij zoo, zei hij, wij zullen strijden... een andere strijd begint voor mij. Pauwelken... uw vader... en Wybo... Herman... en mijn Veerle, mijn dierbare Veerle... zij allen hadden gelijk: ik diende onze zaak niet... Mijn harte is verwond... maar ik geloof wat onze leeraar zegt... ook al strijdend zal ik vrede gevoelen...

En de bannelingen verdwenen in den nacht.

BESLUIT

Onze taak is ten einde. Wij wilden u Jacob Blommaerts' strijd schetsen... een heldenstrijd.

Onze vaderen hebben in die ontzettende worsteling kloeke daden bedreven... Helaas! 't Zuiden keerde tot de slavernij terug... het Noorden vocht zich vrij en Nederland was een machtige Republiek, die onder de Mogendheden van Europa gerekend werd... terwijl België daar lag gelijk een woestenije, 't wingewest van Spanje en Oostenrijk...

Pauwelken Blommaert hield zijn eed... Hij werd der Geuzen hoofdman... en hij nam zich een dochter der bannelingen tot vrouwe.

Deschepper stond hem kloek ter zijde in den strijd. Lysbeth bleef ongehuwd...

De Boschgeuzen streden tegen de Spaansche benden van Requesens, Don Juan en Parma...

Maar Parma onderwierp het Zuiden... De meeste protestanten gingen naar veiliger landen... de protestantsche godsdienst verdween.

Alleen de Geuzen van Oudenaarde's omgeving bleven op der vaadren grond.

En de kinderen volgden 't voorbeeld der ouders... Ze werden vervolgd onder Spaansch en Oostenrijksch bestuur... gekweld, getergd... Kinderen werden ontvoerd en in kloosters verborgen...

En eerst op 't eind der 18^e eeuw mochten de bannelingen zich een kerke bouwen...

Maar ze bewaarden 't erfgoed... hun geestelijke vrijheid, hun onafhankelijkheid... hun geloove.

En thans nog na driehonderd jaren wonen de afstammelin-

gen der Boschgeuzen te Maria-Hoorebeke... En de Blommaerts, en de Lodens en de Descheppers en andere hervormden bebouwen er vreedzaam den grond, door het bloed hunner vaderen gedrenkt. En elken Zondag luisteren ze naar een Geuzenprediker, die leest uit 't zelfde Boek, dat in de 16^e eeuw zoo menigen Geus op 't schavot bracht... En ze bewaren trouw— maar vereeren ze niet... de communievaten door de bannelingen der 16^e eeuw in 't woud gebruikt.

Een Blommaert onderwijst de jeugd, die op haar beurt weer opgroeit tot een stoer Geuzenras, getrouw aan de overtuiging van den grooten hoofdman!

Gegroet, gegroet!

Trouw overblijfsel van 't Geuzenbloed!

Wij roepen het Julius Vuylsteke na!

't Zijn stillen in den lande... vreedzame lieden... maar, voor ons bestaat er geen eerwaardiger plaats in België dan Maria-Hoorebeke's Geuzenhoek!

Het geslacht, dat daar leeft, bezit sedert eeuwen wat zoo veel Vlamingen nog missen: « De drang vrij te zijn in gedachte, in overtuiging, en de verdraagzaamheid! »

Ook na den heldenstrijd der 16^e eeuw hebben veel stormen gewoed over het Geuzentroepje, maar de bestormden gedachten het woord dat nog op hun kerkzegel staat: « Vrees niet, gij klein kuddeke! »

Vorsten vaardigden edicten uit... rechtbanken vonnisten... godsdiensthaat woedde... maar de Geuzen vreesden niet... en de dag brak aan, dat ze hun God openlijk mochten dienen op hun wijze!

En ook maatschappelijk zijn ze vrij gebleven.

Geen kasteelheeren hier... geen kruiperij... zij behoeven geen bescherming, geen voorspraak... ze hebben nimmer geleerd voor anderen te knielen dan voor hun God...

En al zijn ze nederig en zwoegen ze om het dagelijksch brood... koning zijn ze op hun hoefje!

Ze hebben geen sterken drank noodig om moedig 't leven aan te staren, en om 's avonds verstrooiing te zoeken, begeben ze zich niet naar de kroeg, want de Geuzen bezitten boeken.

Voor hen zijn geen gendarmen, geen gevangenen noodig... den rechter leveren ze geen werk...

En had Jacob Blommaert deze vrucht van zijn strijd mogen aanschouwen, 't ware hem een vergelding geweest voor zijn opofferingen!

Ja.

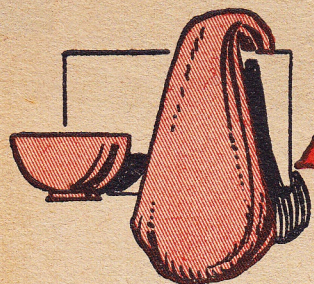
Gegroet, gegroet,

Trouw overblijfsel van 't Geuzenbloed!

EEN

HELDEN

STRIJD

*of de kapitein
der boschgeuzen*

door A. HANS

EEN

HELDENSTRIJD

OF

De Kapitein der Boschgeuzen

door

A. HANS

EVANGELISATIE DRUKKERIJ

Groendreef, 67, Brussel

—
1926